

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА**

КАПЕЛЮШНА ТЕТЯНА ВІКТОРІВНА

УДК 373.62 (73)

**ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ
У СЕРЕДНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ США**

13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини, Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України.

Науковий керівник - доктор педагогічних наук, професор
КОБЕРНИК Олександр Миколайович,
Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини,
директор Інституту технологічної та
природничо-математичної освіти.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
РОМАНОВСЬКИЙ Олександр Олексійович,
Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова, ректор Українсько-
американського гуманітарного інституту
«Вісконсінський міжнародний університет
(США) в Україні»;
старший науковий співробітник
МАЧАЧА Тетяна Святославівна,
Інститут педагогіки НАПН України,
старший науковий співробітник лабораторії
трудової підготовки і політехнічної творчості.

Захист відбудеться 13 вересня 2012 року о 14 год. 00 хв. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.053.01 у Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9.

Автореферат розісланий «___» _____ 2012 року.

**Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради**

В.Д. Сиротюк

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В умовах всесвітньої глобалізації освітнього простору XXI століття, які передбачають відповідність освіти міжнародним стандартам, на часі проблема підвищення якості освіти, оновлення її змісту та форм організації навчально-виховного процесу, безперервної освіти протягом усього життя, підвищення кваліфікації кадрів, що є неможливим без проведення відповідних реформ.

Зважаючи на невідповідність змісту та форм освіти сучасному етапу розвитку суспільства, науковці, дослідники і педагоги в різних країнах світу ведуть пошук нової моделі сучасної школи, ефективних методів навчання, спрямованих на подолання одноманітного, монотонного навчання, таких, які б дозволили підвищити активність учня щодо самостійної діяльності на основі власної ініціативи при використанні теоретичних знань і практичних умінь. Діяльність учня повинна бути спрямована на його самореалізацію, розширення власних інтересів та самовдосконалення. У зв'язку з цим виникла продиктована часом необхідність вивчати та впроваджувати зарубіжний досвід реформування освіти, але за умови збереження власних педагогічних здобутків.

Як засвідчує світова практика, вивчення, аналіз та критичне осмислення досвіду реформування зарубіжної школи і технологічної освіти зокрема, врахування їх помилок і недоліків сприяє власному вдосконаленню. Але варто зауважити, що не завжди повне перенесення педагогічних надбань інших країн забезпечує досягнення очікуваних результатів.

Розвиток освіти США характеризується безперервними динамічними реформами у XX столітті. В останні десятиліття Америка велику увагу стала приділяти якості освіти. Свідченням цього є проведення у 80-90 роки минулого століття значної кількості освітніх реформ та програм у США, які мали на меті підвищення якості освіти. Наприклад, «Основна ціль американської освіти» (1981), «Нація у небезпеці» (1983), «Національні цілі освіти» (1990), «Америка 2000 – освітня стратегія» (1991), «Цілі 2000 – закон про освіту у США» (1994) тощо.

У процесі проведення освітніх реформ американської середньої школи значного оновлення зазнали педагогічні технології та безпосередньо навчальний зміст освіти, який передбачає врахування інноваційної політики в галузі технологічної підготовки, доступність інформаційного матеріалу, забезпечення учнів необхідними знаннями.

З огляду на зростаючу різноманітність потреб, з якими стикається середня освіта, та широке коло соціальних груп, які вона має обслуговувати, у низці законодавчих документів США наголошується на необхідності тісніших зв'язків та нового балансу між загальною, технологічною та професійною освітою, між знаннями, що здобуваються, та конкретними навичками, а також розвитку загальних ключових умінь (незалежне мислення, здатність до аналізу і синтезу, власна оцінка тощо).

Актуальність розгляду проблеми технологічної підготовки учнів у школах США обумовлена зростаючим значенням зарубіжного педагогічного досвіду

для розв'язання проблеми підготовки школярів до трудового життя в умовах розвитку нових виробничо-економічних відносин. До того ж, саме в школах США вперше знайшов активне застосування метод проектів, який на сьогодні починає активно впроваджуватися у технологічній підготовці вітчизняних школярів

На освітні проблеми США звертали увагу у своїх працях С. Андріяш, Л. Ашкеназі, М. Бренсон, О. Васильєва, Р. Венаровська, В. Вернацький, Р. Грін, А. Джуринський, Л. Дунаєвський, О. Желюк, О. Зеленко, Н. Ільїн, Е. Кагаров, Т. Кошманова, М. Красовицький, Л. Курінчук, Н. Кучеренко, Е. Льюїс, Л. Малець, З. Малькова, І. Оверчук, С. Оганян, Дж. О'Ніл, Г. Пічугіна, Г. Прозоров, Р. Райлі, О. Романовський, О. Сахарова-Вавілова, О. Хмельницька та ін.

Варто зазначити, що серед вітчизняних та російських науковців питання стандартів у системі загальної середньої освіти США розглядали О. Ляшенко, А. Сбруєва, М. Шутова, К. Корсак, Л. Пуховська, Т. Цирліна, З. Малькова, В. Пилиповський, В. Розумовський та ін., а такі дослідниці, як Г. Степенко, М. Бургін, Ю. Мілов – позитивні і негативні аспекти стандартизації системи освіти країни.

Серед американських учених В. Свейл (Swail W.S.), С. Вела (Vela C.E.) розглядали суть та структуру вивчення технології: Дж. Одей (O'Day, J.A.), М. Маклафлін (McLaughlin M.W.), Л. Шепард (Shepard L.A.) – покращення освіти через реформи, що базуються на стандартах; І. Севаж (Savage E.), Л. Стері (Sterry L.F.), Х. Педжет (Padgett H.), Р. Юїл (Yuill R.D.), М. Фітджеральд (Fitzgerald M.), Р. Баркер (Barker R.), К. Кокс (Kathy Cox.) та ін. безпосередньо займаються питанням стандартизації технологічної освіти й їх впровадження у навчальний процес.

Проблемі технологічної підготовки учнів та застосування проектно-технологічної методики на уроках трудового навчання присвячені праці М. Крупеніна, О. Коберника, В. Мадзігона, Л. Левченка, Н. Матяш, Т. Мачачі, М. Ретівих, В. Сидоренка, В. Симоненка, Г. Терещука, Д. Тхоржевського та таких зарубіжних педагогів, як Д. Дьюї, У. Кілпатрік, Е. Колінгс та ін.

Аналіз педагогічної літератури і спеціальних досліджень показує зростаючу зацікавленість українських дослідників до осмислення сучасних процесів у галузі освіти в зарубіжній школі (Г. Алексевич, Р. Біланова, А. Вихрущ, А. Паринов, О. Рибак, Р. Сойчук, В. Сидоренко та ін.).

У даний час широкого обговорення набуває новий варіант державного стандарту освітньої галузі „Технології”, за яким мають розроблятися й нові програми. У зв'язку з цим виникає потреба об'єктивного порівняльно-педагогічного вивчення проблем становлення і розвитку трудового навчання у розвинених країнах, насамперед у Сполучених Штатах Америки з їх особливостями у цій сфері, де склалися свої освітні традиції та досвід.

Незважаючи на наявність значної кількості праць з проблеми організації середньої освіти в країнах Європи і США, питання, що стосується технологічної підготовки учнів у школах США, залишаються недостатньо вивченими. Зокрема, відсутні праці, в яких цілісно б досліджувалися тенденції

розвитку технологічної освіти на початку третього тисячоліття, місце технологічної підготовки учнів в американській школі, методика застосування проектної технології на уроках трудового навчання та інші питання.

Як наслідок, виникають суперечності між: соціальною і педагогічною значущістю використання зарубіжного, зокрема американського досвіду, для розробки національних концепцій, стандартів та змісту технологічної освіти і недостатнім його вивченням у теоретичному аспекті; теоретичним визнанням доцільності й вагомості розроблених американських стандартів і проектної системи технологічної освіти та відсутністю практико орієнтованих рекомендацій щодо його застосування в українській освіті.

Таким чином, актуальність теми, окреслені суперечності та недостатній рівень розробленості проблеми, а також можливість виявлення окремих ідей, які варто було б використати в Україні, зумовили проведення дослідження на тему: **„Тенденції розвитку технологічної освіти в середніх навчальних закладах США”**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема дослідження є складовою наукової комплексної програми Лабораторії педагогічної компаративістики Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, діяльність якої координується Лабораторією порівняльної педагогіки Інституту педагогіки НАПН України. Нами визначені загальні тенденції технологічної підготовки учнів у школах США та розроблені рекомендації щодо творчого використання прогресивного досвіду Америки.

Тема дослідження затверджена Вченою радою Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (протокол № 7 від 26 грудня 2005 року) та узгоджена в бюро Міжвідомчої ради з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні (протокол № 3 від 21 березня 2006 року).

Мета дослідження полягає у виявленні провідних тенденцій розвитку технологічної освіти учнів у середніх навчальних закладах США та обґрунтуванні комплексу організаційно-педагогічного забезпечення реалізації змісту курсу „Технології” в американській школі.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати стан розробленості проблеми технологічної підготовки учнів у вітчизняній та зарубіжній педагогічній науці.
2. Узагальнити досвід стандартизації технологічної освіти у США (кінець ХХ – початок ХХІ століття).
3. Охарактеризувати організаційно-педагогічне забезпечення вивчення технологій на основі впровадження методу проектів.
4. Виділити особливості професійної підготовки вчителів трудового навчання у США.
5. Визначити загальні тенденції технологічної підготовки учнів у школах США та розробити рекомендації щодо творчого використання прогресивного досвіду Америки.

Об'єктом дослідження є технологічна освіта учнів у середніх навчальних закладах США.

Предмет дослідження – провідні тенденції розвитку технологічної освіти в середній школі Сполучених Штатів Америки.

Методи дослідження. Відповідно до поставленої мети та завдань було використано комплекс взаємодоповнювальних методів, а саме: *теоретичні*: вивчення, узагальнення, аналіз, систематизація психолого-педагогічної, філософської літератури з теми дослідження для з'ясування стану розробленості досліджуваної проблеми, впорядкування матеріалу, формулювання висновків та пропозицій; всебічне вивчення та аналіз педагогічного досвіду технологічної підготовки учнівської молоді в американських та українських школах та виявити провідні тенденції розвитку технологічної освіти у середніх навчальних закладах США; *емпіричні*: *діагностичний метод* (мейл-листування, скап-бесіда, інтерв'ю, пасивне спостереження) дозволив отримати необхідну інформацію та вивчати зарубіжний досвід безпосередньо при спілкуванні із провідними спеціалістами технологічної освіти у США; *історико-ретроспективний метод* дозволив комплексно вивчити об'єкт і предмет дослідження; *хронологічний метод забезпечив* визначити етапи стандартизації технологічної освіти у США; *статистичні*: *метод математичної статистики* сприяв обробці статичних та аналітичних даних із сайтів департаменту освіти США та сайтів міжнародних асоціацій технологічної освіти.

Теоретико-методологічною основою дослідження є фундаментальні теоретичні положення вітчизняних і зарубіжних учених із проблем: технологічної підготовки учнів та застосування проектно-технологічної методики на уроках трудового навчання (О. Коберника, М. Корця, Л. Левченка, В. Мадзігона, Н. Матяш, М. Ретівих, В. Сидоренка, В. Симоненка, Г. Терещука, Д. Тхоржевського та таких зарубіжних педагогів, як Д. Дьюї, У. Кілпатріка, Е. Колінгса та ін.); освіти в США (Г.Алексевич, С. Андріяш, Л. Ашкеназі, Р.Біланова, М. Бренсон, О. Васильєва, Р. Венаровська, В. Вернацький, А.Вихрущ, Р. Грін, А. Джуринський, Л. Дунаєвський, О. Желюк, О. Зеленко, Н. Ільїн, Е. Кагаров, Т. Кошманова, М. Красовицький, Л. Курінчук, Н. Кучеренко, Е. Льюїс, Л. Малець, З. Малькова, І. Оверчук, С. Оганян, О.Романовський, Дж. О'Ніл, Г. Пічугіна, Г. Прозоров, Р. Райлі, О. Сахарова-Вавілова, О. Хмельницька та ін.); теорії та методики трудового навчання за рубежом (Ю. Балдашова, Г. Болшакової, Б. Павлова, К. Самілова, Г. Тарасової, Ю. Укке та ін.); педагогічної підготовки вчителів США (М. Красовицький, О. Пономарьова, Н. Матяш, Н. Семенова); реформування педагогічної освіти у США (Т. Кошманова, В.Кудін та ін.); стандартів у системі загальної середньої освіти США (О. Ляшенко, А. Сбруєва, М. Шутова, К. Корсак, Л. Пуховська, Т. Цирліна, З. Малькова, В. Пилиповський, В. Розумовський та ін.); суть та структура вивчення технології (В. Свейл (Swail W.S.), С. Вела (Vela C.E.); стандартизація технологічної освіти та впровадження стандартів технологічної освіти у навчальний процес (І. Севаж (Savage E.), Л. Стері (Sterry L.F.), Х. Педжет (Padgett H.), Р. Юїл (Yuill R.D.), М. Фітджеральд (Fitzgerald M.), Р. Баркер (Barker R.), К. Кокс (Kathy Cox).

Джерельна база дослідження. У процесі науково-педагогічного пошуку

використано 213 джерел (у тому числі 142 англомовних).

Основою дослідження стали:

- американські нормативні документи та акти, які регламентують функціонування середньої загальноосвітньої школи: закон «Про вдосконалення шкільної освіти Америки», «Цілі-2000», «Жодної дитини без освіти», «Національні цілі освіти» тощо;

- аналітичні матеріали та електронні бази даних національних та міжнародних організацій, передусім таких, як Міжнародна асоціація технологічної та інженерної освіти, Міжнародна спілка освітніх технологій, Американська асоціація шкільних адміністраторів, Державний центр освітньої статистики США, Рада з питань національних освітніх стандартів та їх удосконалення, Бюро з питань стандартів у освіті, Державна рада з питань акредитації підготовки вчителів, Національна спілка наук, Асоціація директорів технологічної освіти, Всесвітня асоціація учителів технології, Асоціація учнів з питань технології, Рада з питань освіти вчителів технології, Державна асоціація середньої освіти тощо;

- науковий доробок американських учених, які займаються питанням підвищення якості технологічної грамотності та освіти учнів, студентів, учителів та нації в цілому, а також стандартизації технологічної освіти: Марк де Врайз (Marc de Vries), Х. Педжет (Padgett H.), Р. Юїл (Yuill R.D.), М. Фітджеральд (Fitzgerald M.), Рональд Баркер (Barker Ronald.), Кесі Кокс (Kathy Cox.), С. Вела (Vela C.E.), Вільям Дагер (William E. Dugger Jr.), Кара Херіс (Kara Harris), Джордж Роджерс (George Rogers), Річардс Сеймор (Richard Seymour) та ін.;

- матеріали українських та американських періодичних видань: «Трудова підготовка в закладах освіти», «Трудове навчання», «Трудове навчання в школі», «Порівняльно-педагогічні студії», «Директор школи», «Освіта України», «Рідна школа», «Шлях освіти», «American Educational Research Journal», «The Advanced Science Journal», «International Science. Ukrainian Edition», «TIDE (Technology, Innovation, Design, Engineering)», «Technology and Engineering Teacher», «Journal of Technology Education», «Children's Technology and Engineering», «JRTE (Journal of Research on Technology in Education)», «JDLTE (Journal of Digital Learning in Teacher Education)» тощо;

- матеріали, надані Міжнародною спілкою освітніх технологій та Міжнародною асоціацією технологічної та інженерної освіти, членом якого є автор, а також матеріали офіційного сайту Департаменту освіти США та департаментів освіти штатів тощо.

Членство у Міжнародній асоціації технологічної та інженерної освіти уможливило мобільність отримання інформації шляхом опрацювання спеціалізованої періодики, участі у форумах за інтересами, започаткуванні, підтримці зв'язків та обміну думками із освітянами, що сприяло окресленню об'єктивної картини на рівні США.

Сукупність наукових і документальних інформаційних джерел дає можливість визначити загальні тенденції розвитку технологічної освіти у

середніх навчальних закладах США, що дозволяє розв'язати поставлені в дисертаційному дослідженні завдання.

Наукова новизна й теоретичне значення дослідження полягає у тому, що в дисертації:

- *вперше* обґрунтовано загальні тенденції розвитку технологічної освіти в середніх навчальних закладах США: обов'язковий зв'язок між отриманими техніко-технологічними знаннями і реальним життям; зближення загальної освіти із технологічною і професійною шляхом створення у старших класах профілюючих відділень технології, інженерії тощо (орієнтація на вибір майбутньої професії); забезпечення умов для життєвого і професійного самовизначення у процесі технологічної підготовки; спрямованість технологічної освіти на формування в учнів компетентісних характеристик, необхідних для виходу на ринок праці та/або продовження навчання; технологічна освіта є важливою складовою неперервної освіти і вимагає послідовності в отриманні знань (у початковій школі викладання предметів технологічного циклу, у середніх класах – перехід від теоретичних знань до їх практичного застосування, враховуючи міждисциплінарні зв'язки, на старшому етапі навчання – поєднання навчання у школі із навчанням на робочому місці); подвійний підхід до стандартизації технологічної освіти: з одного боку, *універсалізація* стандартів на рівні країни, з іншого, *індивідуалізація* на рівні штатів, але із опорою на загальнорекомендовані провідні стандарти технологічної освіти (стандарти MCOT (International Society for Technology in Education) та/або MATIO (International Technology & Engineering Educators Association)); інтегративність та варіативність технологічної підготовки, що забезпечується великою кількістю різноманітних програм, курсів тощо; мобільність у реагуванні на вимоги сьогодення (вибір та при необхідності заміна одних методів навчання більш ефективними), метод проектів – провідна система технологічної підготовки учнів американської школи на всіх етапах навчання; вивчення технологій у системі онлайн; підготовка висококваліфікованих кадрів, для яких створюються необхідні умови для професійного росту і мобільності; визначено етапи та провідні ідеї стандартизації технологічної освіти у США (кінець XX – початок XXI століття); охарактеризовано організаційно-педагогічне забезпечення вивчення технологій на основі впровадження методу проектів; розроблено рекомендації щодо творчого використання прогресивного досвіду США у сфері технологічної освіти в українській школі;

- *уточнено* зміст методу проектів як основної системи технологічної підготовки учнів середніх навчальних закладів США;

- *подальшого розвитку* набули положення про мету та основні напрями технологічної освіти в зарубіжних країнах.

Практичне значення дослідження полягає у розробці методичних рекомендацій щодо впровадження окремих позитивних елементів американського досвіду технологічної підготовки учнів у процесі реалізації освітньої галузі „Технології” в Україні, зокрема: стандартів технологічної освіти, варіативних регіональних і локальних навчальних планів та програм з

урахуванням місцевого контексту; методики застосування проектної технології в школах США, який може бути використаний на уроках трудового навчання у загальноосвітній школі; змісту та структури професійної підготовки майбутніх учителів за напрямом технологічна освіта та видів матеріального і морального стимулювання вчителів-практиків тощо.

Теоретичний та фактологічний матеріал, а також джерельна база дисертації можуть бути використані під час розробки вітчизняного державного стандарту освітньої галузі «Технології» для 5-11 класів, підготовки навчальних програм із трудового навчання і технологій, написанні посібників з теорії і методики навчання технологій, підручників з історії педагогіки та порівняльної педагогіки, а також бути теоретичною основою для удосконалення професійної підготовки студентів у вищих педагогічних навчальних закладах за напрямом «Технологічна освіта».

Основні положення та результати дослідження впроваджено в навчально-виховний процес Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (довідка № 64 від 02.03.2012 р.), Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка (довідка № 46 від 24.01.2012 р.), Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (довідка № 164 від 2.02.2012 р.).

Апробація результатів дослідження здійснювалась шляхом публікацій результатів наукового дослідження в Україні та за рубежом із презентацією основних положень дисертаційного дослідження, а також доповідей автора на засіданнях науково-дослідної лабораторії «Проблеми технологічної підготовки учнів загальноосвітньої школи» та лабораторії педагогічної компаративістики Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, *міжнародних науково-практичних конференціях*: „Іноземна мова як фактор входження в міжнародний освітній простір” (Умань, 2007), «Сучасні тенденції розвитку технологічної та професійної освіти в Україні в контексті європейської інтеграції» (Умань, 2010), «Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми» (Вінниця, 2010), «Розбудова освіти для суспільства знань: мова, полікультурність, особистість» (Умань, 2010), «Розвиток освітніх систем у глобальному вимірі: тенденції і прогнози» (Умань, 2011), «Основні напрями реформування технологічної і професійно-технічної освіти» (Київ, 2011); Міжнародному науковому форумі з питань розвитку освіти і науки EuroFides: Ph.D. Thesis 2009 (Ялта, 2009), *всеукраїнських конференціях та семінарах*: «Розвиток порівняльної педагогіки в Україні: стан, проблеми і перспективи» (Умань, 2008), «Розвиток порівняльної педагогіки в Україні: стан, проблеми і перспективи» (Умань, 2009), «Іноземна мова та глобалізаційні процеси в сучасному світі» (Умань, 2009), «Актуальні проблеми вітчизняної порівняльної педагогіки за умов євроінтеграційних процесів» (Ніжин, 2010), «Освітня галузь «Технологія»: реалії та перспективи» (Київ, 2010), «Актуальні проблеми лінгвістики в контексті міжкультурної комунікації» (Умань, 2011), «Іншомовна освіта як засіб міжкультурного взаєморозуміння націй і народів» (Умань, 2011).

Публікації. Основний зміст роботи і результати дисертаційного дослідження знайшли відображення у 14 одноосібних публікаціях автора, з них 5 статей у наукових фахових виданнях, 3 статті у зарубіжних фахових виданнях, 6 тез у збірниках матеріалів наукових конференцій.

Структура дисертації зумовлена логікою дослідження, поставленими завданнями і складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу та загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг дисертації – 212 сторінок, обсяг основного тексту – 185 сторінок. Робота містить 6 таблиць, додатки на 8-ми сторінках. У списку використаних джерел на 18 сторінках подано 213 найменувань, з них 142 англійські.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми і ступінь розробленості проблеми у науковій практиці, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження, розкрито наукову новизну, теоретичне і практичне значення одержаних результатів, подано інформацію про апробацію роботи, відомості про публікації та структуру дисертації.

У першому розділі **“Технологічна підготовка учнівської молоді як педагогічна проблема”** нами проаналізовано стан дослідженості проблеми технологічної підготовки учнів у вітчизняній та зарубіжній педагогічній науці.

Здійснено аналіз джерельної бази показав, що в останні десятиліття збільшилась кількість досліджень американської системи освіти українськими та російськими науковцями, які оприлюднюють результати досліджень із зазначеної проблеми та слугують додатковим джерелом обміну думками та ідеями. Так, загальні питання розвитку освіти в США вивчали С. Андріяш, Л. Ашкеназі, М. Бренсон, О. Васильєва, Р. Венаровська, В. Вернацький, Р. Грін, А. Джурицький, Л. Дунаєвський, О. Желюк, О. Зеленко, Н. Ільїн, Е. Кагаров, Т. Кошманова, М. Красовицький, Л. Курінчук, Н. Кучеренко, Е. Льюїс, Л. Малець, З. Малькова, І. Оверчук, С. Оганян, Дж. О'Ніл, Г. Пічугіна, Г. Прозоров, Р. Райлі, О. Романовський, О. Сахарова-Вавілова, О. Хмельницька та ін.; питання теорії та методики трудового навчання за рубежом досліджували Ю. Балдашова, Г. Большакова, Б. Павлова, К. Самілова, Г. Тарасова, Ю. Укке та ін.; систему педагогічної підготовки вчителів США аналізували М. Красовицький, О. Пономарьова, Н. Матяш, Н. Семенова та ін.; узагальнювали процес стандартизації в системі загальної середньої освіти США О. Ляшенко, А. Сбруєва, М. Шутова, К. Корсак, Л. Пуховська, Т. Цирліна, З. Малькова, В. Пилиповський, В. Розумовський та ін.; суть та структура вивчення технології розкривалася в роботах В. Свейл (Swail W.S.), С. Вела (Vela C.E.), І. Севаж (Savage E.), Л. Стері (Sterry L.F.), Х. Педжет (Padgett H.), Р. Юїл (Yuill R.D.), М. Фітджеральд (Fitzgerald M.), Р. Баркер (Barker R.), К. Кокс (Kathy Cox).

Але разом з тим, у роботі підкреслюється, що тільки незначна частина наукових праць присвячена компаративним дослідженням у галузі технологічної освіти.

При розгляді технологічної освіти учнів загальноосвітніх навчальних

закладів у країнах зарубіжжя на початку третього тисячоліття було з'ясовано, що проблема підготовки підростаючого покоління до трудової діяльності та підвищення рівня технологічної грамотності є актуальною на рівні багатьох розвинених країн і набуває глобальних масштабів за рахунок появи у нашому житті більш складних технологій, підвищення якості освіти відповідно до вимог сучасного виробництва спонукає до підвищення ефективності професійної освіти в цілому та технологічної освіти, зокрема. У зв'язку із цим, можна констатувати нагальну необхідність у підвищенні стандартів у сфері вивчення технології та надання учням життєво необхідних технологічних знань, умінь і навичок. Необхідний належний рівень навчальних програм загальноосвітньої школи повинен не тільки сприяти, а й забезпечувати підвищення якості технологічних знань учнів, а також розвивати критичне мислення, здібності розв'язувати життєві проблеми та готувати до дорослого самостійного життя.

Технологічна освіта у таких розвинених країнах, як Німеччина, Великобританія, Австрія та США, керується загальносвітовими тенденціями розвитку освіти, а саме: глобалізація, інтеграція, полікультурність та інтернаціоналізація. Підвищення вимог до педагогічних кадрів і майбутніх учителів технології; впровадження інноваційних підходів при вивченні технологічних дисциплін; перехід від концепції «освіта на все життя» до концепції «освіта впродовж життя»; співпраця всіх освітніх ланок із вищими навчальними закладами, науково-дослідними установами, батьками, учнями, підприємствами тощо; поєднання навчання у школі із навчанням на робочому місці; збільшення фінансування з боку держави та місцевих органів влади для забезпечення належного рівня функціонування загальноосвітньої школи та її працівників, а також для створення чи поповнення необхідної матеріально-технічної бази; дотримання державних стандартів технологічної освіти з урахуванням регіональних особливостей – все це є необхідними умовами для підвищення якості технологічної освіти та водночас загальною тенденцією технологічної освіти.

Можна констатувати динаміку в упровадженні та використанні дистанційного технологічного навчання і в системі онлайн, що безумовно допомагає у розв'язанні таких проблем, як підвищення кваліфікації педагогічних кадрів, освіта для дорослих, підготовка майбутніх учителів технології, професійне технологічне навчання тощо. Таке навчання складає конкуренцію традиційному навчанню, але на сьогодні не має на меті замінити його, а допомагає розширювати освітні можливості учнів та педагогів.

Технологія відноситься до предметів загальної середньої освіти і є фундаментальною основою техніко-технологічної і професійної підготовки учнів та характеризується профілізацією і диференціацією навчання. Цілком логічним є те, що на основі профільної диференціації будується навчальний процес старшої школи.

Виявлено, що відбувається зближення загальної освіти із професійно-орієнтованою шляхом уведення у старших класах обов'язкових предметів – технологія, інженерія, індустрія тощо. Технологічний профіль, як правило,

виокремлюється саме у старших класах загальноосвітньої школи, що безумовно допомагає учням практично ознайомитись та визначитись із майбутньою професією, а також отримати певну кваліфікацію. Безумовно, цьому сприяє і належний рівень профорієнтаційної роботи, яка є необхідною складовою навчального процесу.

Однією з основних особливостей технологічної освіти на початку третього тисячоліття є тяжіння до створення єдиної концепції технологічної освіти, але з інваріантною та варіативною частинами, що безумовно розширює можливості учнів і вчителів, але разом з тим конкретизує необхідний мінімум знань.

Отже, технологічна освіта в США займає одне з провідних місць в освітній системі Америки, а також у розвинутих країнах зарубіжжя.

У другому розділі **“Досвід стандартизації технологічної освіти у США (кінець ХХ – початок ХХІ століття)”** нами розглянуто історію становлення та розвитку стандартів технологічної грамотності в США, сучасні підходи до розроблення національних стандартів технологічної освіти, а також їх характерні особливості у різних регіонах країни.

Досвід стандартизації технологічної освіти вивчався нами на основі педагогічної літератури, аналізу документів та спілкування із провідними спеціалістами технологічної освіти департаментів освіти конкретних штатів Америки, а також офіційних даних провідних міжнародних асоціацій країни, які займаються питанням стандартизації технологічної освіти тощо.

Розробка та втілення у життя стандартів технологічної освіти зумовлені нагальною потребою США у підвищенні рівня технологічної грамотності громадян, оскільки це пропорційно сприяє науково-технічному й економічному розвитку країни. Такий процес вимагає необхідної фінансової підтримки з боку держави та місцевих органів влади, підготовки кваліфікованих спеціалістів тощо і відбувається за ініціативної співпраці тисяч людей, переконаних у необхідності і доцільності стандартизації технологічної освіти. Виявлено, що до розроблення державних стандартів залучаються науковці, громадські діячі, педагоги, вчителі, батьки, державні службовці, місцеві громади, освітні асоціації та установи різного рівня, приватні структури тощо, що сприяє відкритому обговоренню проблеми протягом тривалого часу.

Впродовж більше як десяти останніх років у США лідируючі позиції у розробленні технологічних стандартів займають Міжнародна асоціація технологічної та інженерної освіти (МАТІО) та Міжнародна спілка освітніх технологій (МСТО), а відповідно створені ними стандарти технологічної грамотності та стандарти технологічної освіти забезпечують загальноприйнятну структуру та є рекомендованими для використання у навчальному процесі у країні.

Встановлено, що на рівні кожного розглянутого нами штату із дев'яти існуючих регіонів Америки (Нова Англія: Массачусетс (Massachusetts); Середньо-Атлантичні штати: Нью-Йорк (New York); Північно-Східний Центр: Індіана (Indiana), Вісконсін (Wisconsin); Північно-Західний Центр: Канзас (Kansas); Південно-Атлантичні штати: Джорджія (Georgia); Південно-Східний Центр: Теннессі (Tennessee); Південно-Західний Центр: Техас (Texas); Гірські

штати: Нью-Мексико (New Mexico); Тихоокеанські штати: Каліфорнія (California) створені власні стандарти технологічної освіти, які також є у своїй більшості рекомендованими, а не обов'язковими, і округи та школи штату можуть самі визначитись, використовувати їх чи ні у практичній діяльності. Основою для їх створення стали стандарти MCOT та/або MATIO, які були адаптовані з урахуванням особливостей кожного конкретного штату. Вони існують у вигляді окремого блоку або входять до загальної групи стандартів, але з обов'язковою градацією для всіх етапів навчання та з урахуванням територіальних особливостей.

Встановлено, що процес стандартизації технологічної освіти у США (кінець ХХ–початок ХХІ століття) має свої характерні особливості. З одного боку, існує тенденція універсалізації стандартів технологічної освіти та уніфікації технологічних програм у межах країни, до чого прагне уряд країни і діючий президент, а з іншого, уряди штатів, які хоча і підтримали цю ідею (46 штатів), але намагаються все ж таки утримати свою прерогативу у проведенні освітніх реформ на місцевому рівні, залишивши за собою право адаптувати рекомендовані стандарти при авторизації власних стандартів, виходячи з особистих міркувань та особливостей регіону.

У результаті узагальнення спеціальної літератури нами виділені такі етапи стандартизації технологічної освіти у США, як:

- *початковий* (1980-1990) Саме в цей час створені «Стандарти промислових видів мистецтв» (1981) та «Стандарти для технологічних програм» (1985);

- *проміжний* (1991-2000) характеризується розробкою стандартів технологічної грамотності MATIO (1996-2000) та національних стандартів технологічної освіти, які створені MCOT (1998-2000);

- *сучасний етап* (2001 – до наших днів) визначається вдосконаленням стандартів технологічної грамотності (MATIO, 2003) та національних стандартів технологічної освіти (MCOT, 2007-2009).

Отже, проглядається подвійна тенденція стандартизації технологічної освіти в межах США: універсалізація на рівні країни та індивідуалізація стандартів на рівні штатів, але з опорою на загальнорекомендовані провідні стандарти технологічної освіти.

Міністерство освіти у кожному штаті забезпечує необхідну інформаційну підтримку адміністративного складу навчальних закладів, педагогічних кадрів та учнів. Що стосується технологічної освіти, то це освітні документи (постанови, стандарти, критерії оцінювання, програми, супроводжуючі матеріали тощо), зв'язки з освітніми організаціями та електронні адреси провідних спеціалістів у цій галузі, рекомендовані періодичні та фахові видання, умови отримання грантів, розроблені та рекомендовані до впровадження курси технологічного циклу та фрагменти уроків, завдань, тестів тощо, щорічні звіти та доповіді за результатами роботи тієї чи іншої освітньої ланки, розклад конференцій, семінарів, вебінарів, заходів по підвищенню кваліфікації тощо. Це дає можливість кожному освітянину бути мобільним та обізнаним і витратити час не на пошук інформації та необхідних освітніх

зв'язків, а на їхнє опрацювання і застосування у навчальному процесі, що безпосередньо підвищує якість та продуктивність навчання.

У третьому розділі **“Організаційно-педагогічне забезпечення технологічної підготовки учнів у середніх навчальних закладах США”** розглянуто метод проектів як провідну систему технологічної підготовки школярів у навчальних закладах країни, розкрито особливості професійної підготовки вчителів трудового навчання у США, розроблені рекомендації щодо впровадження американського досвіду в українську систему освіти.

У результаті вивчення американської педагогічної літератури та освітньої практики виявлено, що провідною системою технологічної освіти в США є метод проектів, який у кінці XIX – на початку XX століття був обґрунтований Д. Дьюї та одержав подальше розроблення його послідовниками У. Кілпатриком і Е. Колінгсом. Метод проектів – це педагогічна технологія, яка поєднує академічні знання з прагматичними, включає використання проблемних, дослідницьких, пошукових методів навчання, які готують учнів до самостійного життя, отримання знань у процесі виконання завдань-проектів та передбачає інтеграцію знань учнів з різних галузей наук, які сприяють формуванню цілісної уяви дітей про світ.

Виконання проектних завдань має свої особливості, а саме: метод проектів учить дітей раціонально мислити; знаходити вихід із нестандартних ситуацій; розраховувати на власні знання та сили; допомагати та контролювати один одного; поєднувати знання із різних дисциплін; використовувати різні методи і прийоми навчання; виконувати групові завдання, які є структурованими; працювати у спільному творчому пошуку з учителем; самостійно здобувати необхідну інформацію та отримувати практичні вміння, необхідні у житті; розвивати творче мислення, ініціативність, уміння знаходити альтернативні рішення при розв'язанні проблем, робити правильні висновки тощо. Крім того, використання методу проектів безпосередньо впливає на підвищення самооцінки учня та сприяє підвищенню мотивації до навчання.

При виконанні проектів учням американської середньої школи пропонуються завдання різнопланового характеру: сконструювати; спроектувати; перепроєктувати; знайти альтернативні рішення; визначити ефективність; пояснити бажаний або небажаний, очікуваний/неочікуваний результат; перевірити рішення щодо критеріїв проекту; створити і втілити в життя заданий технологічний пристрій; перетворити інформацію у більш значущу; правильно розрахувати необхідний час та фінансові ресурси у технологічному проекті тощо, адже цей метод є конструктивним методом (наприклад, дизайн будинку, виготовлення годиннички для птахів, годинника тощо).

Досвід американської школи відображає спроби активізувати роль учня у навчальному процесі, адже на сьогодні важливим завданням освіти є розвиток активної творчої особистості. Традиційна методика не може розв'язати цю задачу тому, що акцентує увагу на репродуктивній функції учня. Саме цим і можна пояснити інтерес вітчизняних науковців і практиків до методу проектів, при використанні якого активізується роль учня як суб'єкта діяльності.

Встановлено, що федеральний уряд США, уряди штатів, професійні організації, громада спрямовують свої зусилля на підвищення якості освіти та покращення професійної підготовки спеціалістів, зокрема вчителів технології. З одного боку, існує достатня кількість педагогічних інституцій, альтернативних програм, онлайн-курсів, які забезпечують варіативність, доступність та гнучкість програм з підготовки майбутнього вчителя технології. До того ж збільшення кількості випускників, які хочуть отримати вищу освіту, забезпечує необхідну наповнюваність вищих навчальних закладів. З іншого боку, існує тенденція скорочення кількості департаментів ВНЗ, які готують учителів технології, і як результат – недостатня кількість випускників зі спеціальності «вчитель технології» або «вчитель технології та інженерії». Це, в свою чергу, призвело до розриву між попитом і пропозицією на вчителів технології.

Не можна не констатувати і той факт, що уряд країни та освітні організації вивчають і аналізують причини ситуації, яка склалася на рівні країни, та намагаються знайти шляхи розв'язання цієї проблеми: ведеться активна профорієнтаційна робота на старшому етапі навчання у школах, прослідковується чіткий орієнтир на успішне працевлаштування студентів після закінчення вищого навчального закладу, підтримується реноме та престижність технологічної освіти, заохочуються досягнення в технологічній освіті тощо. Стимулювання педагогів на теренах технологічної освіти відбувається шляхом визначення та нагородження за визначні досягнення в галузі технологічної освіти за такими номінаціями: кращий учитель Технології року, краща програма з підготовки вчителя технології, краща публікація, краща наукова робота тощо.

Підготовка майбутніх учителів технології здійснюється з опорою на стандарти з підготовки вчителів Міжнародної асоціації технологічної та інженерної освіти (ІТЕЕА), Міжнародної спілки освітніх технологій (ІSTE) та стандарти певного штату, що складає необхідний мінімум, а варіативна частина навчальних планів забезпечує врахування особливостей та можливостей певного регіону, специфіки конкретних закладів, категорій студентів тощо.

Важливими характеристиками структури і змісту педагогічної освіти вчителів США є зв'язок теорії з практикою, вироблення власної думки, творчо-дискусійний характер засвоєння знань, тощо (теоретичним підґрунтям практичної спрямованості освіти у США стали педагогічні експерименти Д. Дьюї).

Досвід використання методу проектів на уроках технології у середніх навчальних закладах США є позитивним, тому що він узгоджується з концепціями освітньої галузі «Технологія» і може бути використаним для реалізації чинної програми з трудового навчання.

Завдяки поширенню світового педагогічного досвіду є можливість вивчення, аналізу, критичного осмислення існуючої ситуації, а також створення спочатку рекомендацій щодо творчого використання американського прогресивного педагогічного досвіду в галузі технологічної освіти в Україні, а потім переходу до практичного його застосування для реформування освітньої галузі «Технологія» в цілому.

ВИСНОВКИ

У дисертаційному дослідженні здійснено теоретичне узагальнення тенденцій розвитку технологічної освіти у середніх навчальних закладах США, які доцільно враховувати в практиці вітчизняних середніх навчальних закладів і розроблено рекомендації щодо його використання в Україні. Результати дисертаційного дослідження засвідчили ефективність розв'язання поставлених завдань і дали підстави для таких **висновків**:

1. Здійснений аналіз дослідженості проблеми у вітчизняній та зарубіжній науковій літературі дав змогу констатувати, що в останні роки збільшилась кількість публікацій, присвячених вивченню американської системи освіти як з боку зарубіжних, так і українських науковців. Усі наукові дослідження, що стосуються американської системи освіти, умовно можна поділити на такі групи: дослідження загальних питань становлення і розвитку американської системи освіти; вивчення проблеми стандартизації змісту освіти в США; професійна підготовка педагогічних кадрів; теорія і методика технологічної освіти в США.

Результати наукового пошуку засвідчили, що у зв'язку з розробленням та впровадженням нових державних стандартів змісту освіти і навчальних програм технологічної підготовки учнів, стрімко зростає інтерес вітчизняних науковців та освітян до зарубіжного досвіду. Адже, саме глобалізаційні зміни сьогодення, гіпершвидкий розвиток нових технологій та безупинний процес удосконалення вже існуючих, спонукають науковців аналізувати та знаходити нові шляхи підвищення технологічної грамотності громадян в цілому та учнів загальноосвітніх шкіл, зокрема, підвищення якості технологічної освіти, інтересу до технологічних спеціальностей, а також відновлення престижності отримання технологічної освіти.

2. Узагальнено досвід стандартизації технологічної освіти в США, визначено його етапи (початковий, проміжний, сучасний) та провідні ідеї наприкінці ХХ – початку ХХІ століття). Встановлено, що процес стандартизації технологічної освіти у США має свої характерні особливості: з одного боку, існує тенденція універсалізації стандартів технологічної освіти та уніфікації технологічних програм у межах країни, до чого прагне уряд і діючий президент, а з іншого, уряди штатів, які хоча і підтримали цю ідею (46 штатів), але намагаються все ж таки втримати свою прерогативу у проведенні освітніх у реформ на місцевому рівні, залишивши за собою право адаптувати рекомендовані стандарти при авторизації власних стандартів, виходячи із особистих міркувань та особливостей регіону.

Досліджено, що впродовж більше як десяти останніх років у розробленні технологічних стандартів США лідируючі позиції займає Міжнародна асоціація технологічної та інженерної освіти та Міжнародна спілка освітніх технологій. Створені ними стандарти технологічної грамотності та стандарти технологічної освіти, забезпечують загальноприйнятну структуру та є рекомендованими для використання у навчальному процесі у країні.

Разом з цим виявлено, що на рівні кожного розглянутого нами штату

створені власні стандарти технологічної освіти, які також, як правило, є рекомендованими, а не обов'язковими, і округи та школи штату можуть самі визначитись, використовувати їх чи ні у практичній діяльності.

3. У процесі вивчення організаційно-педагогічного забезпечення доведено, що метод проектів у середній загальноосвітній школі США є провідною системою технологічної підготовки учнів. Його основними принципами стали: набуття практичного досвіду з життєвих ситуацій та поєднання теоретичних знань і практичного застосування для розв'язання конкретних життєвих проблем; розвиток критичного та творчого мислення учнів, уміння аналізувати, систематизувати, узагальнювати, використовувати набуті знання на практиці, створення необхідних умов для самовираження та саморозвитку дитини, формування дослідницьких умінь, розширення кругозору школярів, розвиток їх пізнавальної і розумової діяльності, встановлення необхідних міцних зв'язків учнів між собою, з учителем та навчальним матеріалом.

Досвід використання методу проектів на уроках технології є позитивним та перспективним для України тому, що він узгоджується із чинною програмою освітньої галузі «Технології».

4. Доведено, що підвищення якості технологічної освіти, оновлення її змісту та форм організації навчально-виховного процесу вимагає й відповідної професійної підготовки вчителів технології. Незважаючи на достатню кількість педагогічних інституцій та альтернативних програм з підготовки вчителів технологій, на рівні країни існує проблема скорочення кількості вищих навчальних закладів або відділень, які займаються підготовкою вчителів технологій, що призводить до недостатньої кількості молодих учителів. З іншого боку, уряд країни, міністерство освіти та освітні організації вивчають і детально аналізують причини ситуації, яка склалася на рівні країни, та намагаються знайти шляхи розв'язання цієї проблеми можливими засобами та формами. Зміст професійної підготовки вчителів технологій передбачає вивчення спеціальних техніко-технологічних та психолого-педагогічних дисциплін, активне використання при цьому інтерактивних методів, сучасних інформаційних технологій.

5. Аналіз теорії та методики навчання технологій у середніх навчальних закладах США дав змогу виокремити загальні тенденції розвитку технологічної освіти: обов'язковий зв'язок між отриманими техніко-технологічними знаннями і реальним життям; зближення загальної освіти з технологічною і професійною шляхом створення у старших класах профілюючих відділень технології, інженерії тощо (орієнтація на вибір майбутньої професії); забезпечення умов для життєвого і професійного самовизначення в процесі технологічної підготовки; спрямованість технологічної освіти на формування в учнів компетентісних характеристик, необхідних для виходу на ринок праці та/або продовження навчання; технологічна освіта є важливою складовою неперервної освіти і вимагає послідовності в отриманні знань (у початковій школі викладання предметів технологічного циклу, у середніх класах – перехід від теоретичних знань до їх практичного застосування, враховуючи

міждисциплінарні зв'язки, на старшому етапі навчання – поєднання навчання у школі із навчанням на робочому місці).

На основі вивченого досвіду розроблено рекомендації щодо творчого використання прогресивного досвіду США у сфері технологічної освіти на державному, регіональному та місцевому рівнях для проведення необхідних реформ освітньої галузі «Технології» в Україні.

Проведене дослідження не розглядає всі аспекти технологічної освіти учнівської молоді на початку третього тисячоліття у США. Подальшої розробки потребують питання компаративного аналізу змісту технологічної освіти учнів в українській та американській школі; визначення місця технологічної підготовки школярів у освітній системі Америки на рівні кожного штату; пошук шляхів диференціації технологічної підготовки учнівської молоді на етапі допрофільного та профільного навчання.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДОСЛІДЖЕННЯ

Статті у наукових фахових виданнях

1. Капелюшна Т.В. Сучасні тенденції технологічної підготовки учнів у школах США / Т.В.Капелюшна // Психолого–педагогічні проблеми сільської школи: зб. наук. праць Уманського державного педагогічного інституту імені Павла Тичини / Ред. кол.: Побірченко Н.С. та ін. – К.: Міленіум, 2005. – Випуск 12. – С. 44-49.

2. Капелюшна Т.В. Стандарти технологічної грамотності: історія створення та розвитку / Т.В. Капелюшна // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Серія: Педагогіка. – 2008. – № 5. – С. 152–159.

3. Капелюшна Т.В. Історія становлення методу проектів / Т.В. Капелюшна // Проблеми трудової підготовки і професійної підготовки: наук.-метод. збірник / Під ред. В.В. Стешенка. – Слов'янськ: СДПУ, 2008. – Випуск 13 – С. 160-166.

4. Капелюшна Т.В. Особливості використання методу проектів у технологічній підготовці учнів США / Т.В.Капелюшна // Зб. наук. праць УДПУ імені Павла Тичини / Гол. ред.: Мартинюк М.Т. – Умань: ПП Жовтий, 2010. – Ч. 2. – С. 261–271.

5. Капелюшна Т.В. Технологічна підготовка учнівської молоді США / Т.В.Капелюшна // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: зб. наук. праць / Ред. Колегія: І.А. Зязюн та ін. - Випуск 28. – Київ-Вінниця: Тов. фірма «Планер», 2011. – Ч. 1. – С. 118-123.

Публікації у закордонних виданнях

6. Капелюшна Т.В. Національні стандарти технологічної освіти для учнів у США / Т.В. Капелюшна. – CIES 2009 / FIDES 2009 / Ph.D. Thesis 2009. – Paris, France. – 2009. – С. 35–38.

7. Капелюшна Т.В. Американський досвід стандартизації технологічної освіти у США (кінець ХХ – початок ХХІ століття) / Т.В. Капелюшна. – International Science. Ukrainian Edition. – United States of America. – 2010. –

С. 74–77.

8. Kapeliushna T. Online Learning as one of the Progressive Trends in the USA Technological Education / T.Kapeliushna // The Advanced Science Journal. – USA, January 2011. – Issue 1. – P. 10–12.

Тези доповідей та матеріали наукових конференцій

9. Капелюшна Т.В. Метод проектів – досвід США / Т.В. Капелюшна // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції: „Іноземна мова як фактор входження в міжнародний освітній простір”. – Умань, АЛМІ, 2007. – С. 288–290.

10. Капелюшна Т.В. Зміст і тенденції реформування технологічної освіти в США / Т.В. Капелюшна // Порівняльно-педагогічний калейдоскоп: матеріали до II Всеукраїнського науково-методичного семінару «Розвиток порівняльної педагогіки в Україні: стан, проблеми і перспективи». – Умань, 2009. – С. 53–54.

11. Капелюшна Т.В. Особливості стандартизації технологічної освіти США / Т.В. Капелюшна // Розбудова освіти для суспільства знань: мова, полікультурність, особистість: матеріали міжнародної науково-практичної конференції – Умань: РВЦ «Софія», 2010. – С. 128–130.

12. Капелюшна Т.В. Тенденції технологічної підготовки учнівської молоді у США / Т.В. Капелюшна // Розвиток освітніх систем у глобальному вимірі: тенденції і прогнози: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. – Частина II. – Умань: П.П. Жовтий, 2011. – С 136-139.

13. Капелюшна Т.В. Online Learning in the USA Technological Education/T.В. Капелюшна // Іншомовна освіта як засіб міжкультурного взаєморозуміння націй і народів: матеріали Всеукраїнського науково-методичного семінару. – Умань: П.П. Жовтий, 2011. – С. 67-70.

14. Капелюшна Т.В. Технологічне навчання у системі онлайн / Т.В. Капелюшна //Актуальні проблеми лінгвістики в контексті міжкультурної комунікації: матеріали Всеукраїнського науково-методичного семінару. – Умань: П.П. Жовтий, 2011. – С. 60-63.

АНОТАЦІЇ

Капелюшна Т.В. Тенденції розвитку технологічної освіти у середніх навчальних закладах США. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки. – Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. – Київ, 2012.

У дисертації обґрунтовано загальні тенденції розвитку технологічної освіти в середніх навчальних закладах США під впливом сучасного розвитку науки, техніки і виробництва, проаналізовано систему стандартів технологічної освіти у середній школі США та виокремлено етапи стандартизації (початковий, проміжний, сучасний) й провідні ідеї наприкінці ХХ – початку ХХІ століття), охарактеризовано організаційно-педагогічне забезпечення вивчення технологій на основі впровадження методу проектів та особливостей професійної підготовки американських учителів трудового навчання;

проаналізовано американський досвід організації технологічної освіти у середніх навчальних закладах окремих штатів США; розроблено рекомендації щодо творчого використання прогресивного досвіду США у сфері технологічної освіти в процесі реалізації освітньої галузі „Технології” в Україні.

Ключові слова: технології, технологічна підготовка, стандарти технологічної освіти, метод проектів, тенденції технологічної освіти.

Капелюшная Т.В. Тенденции развития технологического образования в средних учебных заведения США. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.01 – общая педагогика и история педагогики. – Национальный педагогический университет имени М.П. Драгоманова, Киев, 2012.

В диссертации осуществлен анализ проблемы в отечественной и зарубежной научной литературе, который дал возможность констатировать, что в последние годы увеличилось количество публикаций, посвященных изучению американской системы образования как со стороны зарубежных, так и украинских научных работников. Все исследования, которые касаются американской системы образования, условно можно разделить на такие группы: исследование общих вопросов становления и развития американской системы образования; изучение проблемы стандартизации содержания образования в США; профессиональная подготовка педагогических кадров; теория и методика технологического образования в США.

Результаты научного поиска засвидетельствовали, что в связи с разработыванием и внедрением новых государственных стандартов содержания образования и учебных программ технологической подготовки учеников, стремительно растет интерес отечественных научных работников и педагогов к зарубежному опыту. Ведь, именно глобализационные изменения настоящего, гипербыстрое развитие новых технологий и беспрестанный процесс усовершенствования уже существующих, побуждают научных работников анализировать и находить новые пути повышения технологической грамотности граждан в целом и учеников общеобразовательных школ, в частности, повышение качества технологического образования, интереса к технологическим специальностям, а также возобновлению престижности получения технологического образования.

Установлено, что процесс стандартизации технологического образования в США имеет свои характерные особенности: с одной стороны, существует тенденция универсализации стандартов технологического образования и унификации технологических программ в пределах страны, к чему стремится правительство и действующий президент, а из другого, правительства штатов, которые хотя и поддержали эту идею, но пытаются все же удержать свою прерогативу в проведении образовательных реформ на местном уровне, оставив за собой право адаптировать заказные стандарты при авторизации собственных стандартов, выходя из личных рассуждений и особенностей

региона.

Исследовано, что на протяжении больше как десять последних лет в разрабатывании технологических стандартов США лидирующие позиции занимает Международная ассоциация технологического и инженерного образования и Международный союз образовательных технологий. Созданы ими стандарты технологической грамотности и стандарты технологического образования, обеспечивают общепринятую структуру и являются заказными для использования в учебном процессе в стране.

В процессе изучения организационно педагогического обеспечения доказано, что метод проектов в средней общеобразовательной школе США является ведущей системой технологической подготовки учащихся. Опыт использования метода проектов на уроках технологии является позитивным и перспективным для Украины потому, что он согласовывается с действующей программой образовательной отрасли «Технологии».

В исследовании доказано, что повышение качества технологического образования, обновления ее содержания и форм организации учебно-воспитательного процесса требует и соответствующей профессиональной подготовки учителей технологии. Невзирая на достаточное количество педагогических институций и альтернативных программ из подготовки учителей технологий, на уровне страны существует проблема сокращения количества высших учебных заведений или отделений, которые занимаются подготовкой учителей технологий, что приводит к недостаточному количеству молодых учителей. С другой стороны, правительство страны, министерство образования и образовательные организации изучают и детально анализируют причины ситуации, которая сложилась на уровне страны, и пытаются найти пути решения этой проблемы возможными средствами и формами. Содержание профессиональной подготовки учителей технологий предусматривает изучение специальных технико-технологических и психолого-педагогических дисциплин, активное использование при этом интерактивных методов, современных информационных технологий.

Анализ теории и методики обучения технологий в средних учебных заведениях США дал возможность выделить общие тенденции развития технологического образования: обязательная связь между полученными технико-технологическими знаниями и реальной жизнью; сближение общего образования с технологической и профессиональной путем создания в старших классах профилирующих отделений технологии, инженерии и тому подобное; обеспечение условий для жизненного и профессионального самоопределения в процессе технологической подготовки; направленность технологического образования на формирование у учащихся компетентностных характеристик, необходимых для выхода на рынок труда и/или продолжения обучения; технологическое образование является важной составляющей непрерывного образования и требует последовательности в получении знаний (в начальной школе преподавания предметов технологического цикла, в средних классах –

переход от теоретических знаний к их практическому приложению, учитывая междисциплинарные связи).

На основе изученного опыта разработаны рекомендации относительно творческого использования прогрессивного опыта США в сфере технологического образования на государственном, региональном и местном уровнях для проведения необходимых реформ образовательной отрасли «Технологии» в Украине.

Ключевые слова: технология, технологическая подготовка, стандарты технологического образования, метод проектов, тенденции технологического образования.

Kapelyushna T.V. The Tendencies of the Development of Technological Education at Secondary Schools in the United States of America. - Manuscript.

The Dissertation is submitted to the obtaining of scientific degree of Candidate of Pedagogical Sciences on the specialty of 13.00.01 - General Pedagogy and History of Pedagogy. - National Pedagogical Dragomanov University. - Kyiv, 2012.

The dissertation is placed in the issue of the general tendencies of the development of technological education in the secondary schools in the USA under the influence of the modern development of science, technology and manufacturing. It is also analyzed the system of technological education standards and mentioned the main ideas and the stages of these standards (primary, intermediate and modern) in the USA at the end of the XX century - the beginning of the XXI century. It describes the organizational and pedagogical providing of the studying technology under the usage of the project method. The characteristic features of the American technology teachers training, progressive experience of the technology education in the secondary schools in the states of the USA and the recommendation dealing with the use of some positive elements of the American technological education in the process of studying technology in Ukraine are given.

Key words: technology, technology education, project method, technology education standards, tendencies of the development of technological education.
